

THE GUIDELINES FOR SUPERVISION ADMINISTRATION NEW NORMAL ERA OF THE SCHOOL UNDER CHACHOENGSAO SERVICE AREA OFFICE 2

Panumas PAENDET¹, Sansern HUNSAEN¹ and Kanporn AIEMPHAYA¹

1 Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand; Panumas7419@gmail.com
(Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 10 April 2026

Revised: 24 April 2026

Published: 16 May 2026

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the levels of problems and internal supervision in the new normal era of schools under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2, and 2) explore guidelines for internal supervision in this context. The quantitative sample consisted of 310 school administrators and teachers selected through simple random sampling, while 10 key informants were purposively selected for a focus group discussion. Data were collected using a rating-scale questionnaire with a reliability coefficient of .94. Statistical analyses included frequency, mean, and standard deviation, while focus group data were analyzed through typological analysis based on domain analysis. The findings revealed that: Overall internal supervision in the new normal era was at a high level across all aspects. Ranked from highest to lowest mean, the dimensions included studying current conditions, problems, and needs; evaluation and reporting; supervision planning; and supervision implementation. Guidelines for effective internal supervision emphasized fostering shared understanding and positive attitudes toward supervision, applying the Professional Learning Community process, and integrating technology to reduce workload. Supervision planning should involve collaborative meetings to analyze problems, set goals, establish clear schedules, and design context-appropriate tools. Supervision implementation should emphasize supportive and friendly approaches, mixed-generation teamwork, and technology for rapid feedback. Evaluation and reporting should incorporate collaborative reflection processes, such as After Action Review, focus on strengths for knowledge sharing, and store information in online systems to support future school development planning.

Keywords: Internal Supervision, New Normal Era, Supervision Guidelines

CITATION INFORMATION: Paendet, P., Hunsanen, S., & Aiempahaya, K. (2026). The Guidelines for Supervision Administration New Normal Era of the School under Chachoengsao Service Area Office 2. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(5), 25

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2

ภาณุมาศ แป้นเดช¹, สรรเสริญ หุ่นแสน¹ และ กัญญา เอี่ยมพญา¹

1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์; Panumas7419@gmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาและการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 และ 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 310 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีจำแนกประเภทข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าหลัก ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการปฏิบัติการนิเทศ ตามลำดับ 2) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 พบว่า ด้านการศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ควรสร้างความเข้าใจร่วมกัน ปรับทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศ นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการทำงานปกติเพื่อลดภาระงาน ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรมีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการจัดทำปฏิทินที่ชัดเจน และออกแบบเครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบท ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ใช้การนิเทศแบบทีมผสมผสานช่วงวัย และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสะท้อนผลเพื่อความเร็ว ด้านการประเมินผลและรายงานผล ควรประเมินร่วมกันโดยใช้กระบวนการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน หรือการสะท้อนคิด เน้นการวิเคราะห์จุดเด่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ เพื่อนำสารสนเทศไปใช้วางแผนพัฒนาต่อไป

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา, ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่, แนวทางการนิเทศ

ข้อมูลการอ้างอิง: สรรเสริญ หุ่นแสน, กัญญา เอี่ยมพญา และ ภาณุมาศ แป้นเดช. (2569). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(5), 25

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 กำหนดทิศทางและกรอบแนวทางการศึกษาของชาติไว้หลายประการ เช่น การปฏิรูปกระบวนการบริหารงานด้านการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ประกอบกับ การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็น “นิติบุคคล” ในกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2562 โดยบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการนิเทศการศึกษา ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ อาทิเช่น จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ดำเนินงานนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ สังคมไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนและเตรียมวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์นับเป็นปัจจัยหลักที่จะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นลำดับแรก โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศ ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558) ระบุว่ามีความจำเป็นที่ต้องสร้างพลเมืองให้มีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เปลี่ยนแปลงไปเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ปรากฏการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิด “การเรียนรู้จากการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะ และพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 อย่างไรก็ตาม กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนยังมีความแตกต่างกัน มีทั้งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนิเทศ การนิเทศยังขาดความต่อเนื่องและความเป็นเอกภาพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การนิเทศภายในมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนของครูเพราะครูเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นผู้รู้ปัญหาอย่างแท้จริง หน่วยงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ระบุว่า การนิเทศเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า การนิเทศในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่เป็นเรื่องยากต่อการนิเทศติดตามผล เนื่องจากขาดความยืดหยุ่น อำนวยความสะดวก และมีการเปลี่ยนแปลงบริบทในการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570 พบว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ การปรับกระบวนการนิเทศติดตาม และประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และวิถีวิถีปกติต่อไป (Next Normal) จากบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในภาวะปกติการนิเทศภายในมักพึ่งพากระบวนการที่เป็นทางการและอาศัยการสังเกตชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก แต่เมื่อเข้าสู่ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ข้อจำกัดทางเทคโนโลยี ภาระงานสอนที่เพิ่มขึ้น และความตึงเครียดของครูผู้สอน ทำให้รูปแบบการนิเทศแบบเดิมขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพจริง จึงเกิดความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องค้นหาแนวทางหรือนวัตกรรมการนิเทศรูปแบบใหม่ ที่เน้นความเป็นกัลยาณมิตร การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล และการขับเคลื่อนด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อลดภาระงาน

และแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างวัยของบุคลากร ซึ่งถือเป็นความท้าทายใหม่ที่บทความนี้มุ่งนำเสนอเพื่อเป็นทางออกที่ยั่งยืนสำหรับสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการดำเนินการแก้ไขโดยใช้การสอนที่หลากหลายรูปแบบ แต่ยังคงขาดแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัย "แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2" โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

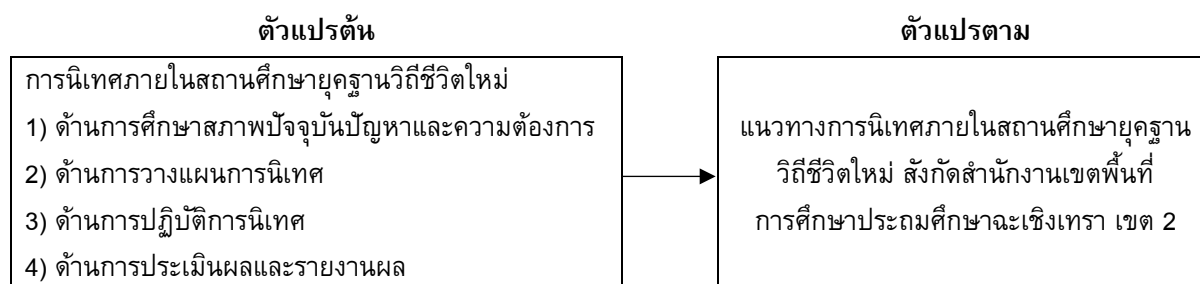
แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีสาระสำคัญดังนี้การนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และกิจกรรมการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งมุ่งหวังให้เกิดความเข้าใจและการร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นตัวเร่งที่ทำให้การดำเนินชีวิตและการจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ ส่งผลให้การนิเทศจากบุคคลภายนอกมีข้อจำกัดมากขึ้น การนิเทศภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาเองจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งยวด เนื่องจากผู้บริหารและครูเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาที่แท้จริงภายในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด โดยการนิเทศนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร พัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมผ่านกระบวนการกลุ่ม และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน ภายใต้หลักการทำงานที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วม และมุ่งเน้นประสิทธิภาพ จากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และผลการวิจัยของหน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ออกเป็น 4 ด้านหลัก ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ด้านแรก การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งจากการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการและความคาดหวังของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ พร้อมทั้งสร้างการรับรู้ร่วมกันผ่านการประชุมสัมมนาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านหลักสูตร การวิจัย และการใช้สื่อเทคโนโลยีให้กับบุคลากรตามบริบทของโรงเรียน ด้านที่สอง การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำข้อมูลสภาพปัญหา มาจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยเน้นการสร้างความร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และวิธีการนิเทศอย่างชัดเจน สิ่งสำคัญในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ และส่งเสริมการสร้างสรรค์สื่อหรือนวัตกรรมนิเทศที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังต้องมีการปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือ และกำหนดปฏิทินการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านที่สาม การปฏิบัติการนิเทศ คือการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยนำหลักการ ทักษะ และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสม ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ กระบวนการนิเทศควรหลีกเลี่ยงความเป็นทางการที่ทำให้เกิดความตึงเครียด แต่ควรเน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรและสร้างกำลังใจ มีการเยี่ยมชั้นเรียนหรือสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยทีมผู้นิเทศที่ผสมผสานประสบการณ์ ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบออนไลน์หรือการสะท้อนผลผ่านระบบเครือข่าย เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ และด้านสุดท้าย การประเมินผลและรายงานผล ขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานนิเทศ โดยใช้เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญคือการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อ

แจ้งผลการประเมินแก่ผู้รับการนิเทศ ระบุข้อดีเพื่อเป็นต้นแบบ รวมถึงระบุปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะเชิงบวก ในการพัฒนา จากนั้นจึงจัดทำรายงานผลการนิเทศในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น รูปแบบออนไลน์หรือ Infographic เพื่อ เผยแพร่และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาในรอบปีถัดไปให้เกิดความยั่งยืน สรุปได้ว่า แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็น กระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การศึกษาศาภาพปัญหา การวางแผน การปฏิบัติการ ไป จนถึง การประเมินผล เพื่อให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยืดหยุ่นและมี ประสิทธิภาพภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ กรอบแนวคิดนวัตกรรมการนิเทศในยุคดิจิทัล โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปฏิบัติตามนโยบาย แต่เป็นการบูรณาการ วงจรคุณภาพ (PDCA) เข้ากับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อขับเคลื่อนการนิเทศทั้ง 4 ด้านอย่าง เป็นระบบ นวัตกรรมการนิเทศนี้อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือเชื่อมโยง เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดด้านเวลาและ สถานที่ เปลี่ยนผ่านจากการนิเทศแบบจับผิด (Top-down) ไปสู่การนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่เน้นการสะท้อนผล และ ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่อย่างแท้จริง

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
- 2) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 คือ การศึกษาศาภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครู และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,531 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 310 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง เครซี่และมอร์แกน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .94 และ 2) ข้อคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) โดยใช้การวิเคราะห์คำหลัก (Domain analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พรรณนาระดับการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิต รายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 56.13 ส่วนเพศชายมีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 43.87 ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.94 รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.64 อายุ 51-60 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.03 และอายุ 20-30 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 18.39 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 51.94 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 46.77 และระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.29 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งข้าราชการครู จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 69.68 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.48 ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.65 และตำแหน่งรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.19 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 ประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 26.78 และประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.16

ผลการวิเคราะห์แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2

จากตาราง 1 พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลและรายงานผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2

การนิเทศภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	3.98	.36	มาก	1
2) ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.95	.35	มาก	3
3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	3.88	.42	มาก	4
4) ด้านการประเมินผลและรายงานผล	3.97	.36	มาก	2
รวม	3.94	.36	มาก	

ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยมีดังนี้

1) แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ชงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทาง คือ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย และการปรับทัศนคติให้การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ เพื่อลดภาระงาน โดยใช้กระบวนการ PLC

(Professional Learning Community) หรือ PDCA เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างวัยของบุคลากร ด้านการวางแผน ต้องมีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและบริบทรายบุคคล นำไปสู่การกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน มีการจัดทำแผนและปฏิทินการดำเนินการที่ชัดเจน และออกแบบเครื่องมือ ที่เหมาะสมกับบริบท ด้านการปฏิบัติการ เน้นการเยี่ยมชั้นเรียน การเปิดชั้นเรียน หรือการสังเกตการณ์ในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ไม่เป็นทางการ โดยมีการจัดกลุ่มนิเทศแบบผสมผสาน หรือการนิเทศแบบเป็นทีม และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุน ด้านการประเมินผลและรายงานผล ใช้กระบวนการสะท้อนผล (Reflection) การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR) หรือการสะท้อนคิดในวง PLC เพื่อวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ครูสามารถนำผลไปใช้ประโยชน์ และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนานวัตกรรมและปรับปรุงการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป

2) แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาคุณภาพชีวิตที่ดีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกเป็นรายด้าน จำนวน 4 ด้าน ผลการวิจัยมีดังนี้

2.1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน (Growth Mindset) และปรับทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศ ว่าเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ไม่ใช่การจับผิด มีการวางแผนให้การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ เพื่อลดภาระงาน โดยเชื่อมโยงกับการประเมิน PA หรือการเลื่อนวิทยฐานะ มีการนำกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย โดยจัดกลุ่มครูรุ่นเก่าและครูรุ่นใหม่ให้อยู่ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมอง มีการใช้กระบวนการ PLC 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนร่วมกัน (Plan) การเปิดชั้นเรียน (Do) และการสะท้อนผล (See) มีการใช้เครือข่าย 3 ส่วน และเครือข่ายแบบกัลยาณมิตรเข้ามามีส่วนร่วม มีการสนับสนุนส่งเสริมและจัดอบรมพัฒนาผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้มีความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของการนิเทศและมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการนิเทศ โดยการบันทึกวิดีโอการสอนเพื่อใช้ในการประเมินวิทยฐานะ (PA) มีการนิเทศแบบเป็นทีมโดยผสมผสานครูรุ่นใหม่ที่มีทักษะเทคโนโลยีกับครูรุ่นเก่าที่มีประสบการณ์ เน้นการเยี่ยมชั้นเรียนโดยตรง เพื่อดูสถานการณ์จริง และมีการเน้นย้ำให้ครูเปิดใจรับฟังอย่างจริงใจและอภิปรายร่วมกันโดยไม่ถือคติ ตลอดจนมีการระดมความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

2.2) ด้านการวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาจากการนิเทศครั้งก่อน บริบทของรายบุคคล และความต้องการของครู โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการนิเทศ ต้องมีการจัดทำแผนการนิเทศและกำหนดปฏิทินการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งแผนดังกล่าวควรสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และดำเนินการแบบบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ มีการร่วมกันสร้างและออกแบบเครื่องมือ และต้องมีการประชุมชี้แจงเครื่องมือให้เข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ ควรกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมสอดคล้องกับครูและนักเรียนในแต่ละห้อง และกำหนดการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลการนิเทศ

2.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเครื่องมือและแบบนิเทศ ซึ่งควรมีความหลากหลายสอดคล้องตามบริบทและความต้องการของแต่ละระดับชั้น การปฏิบัติการนิเทศควรดำเนินการตามปฏิทินที่กำหนด โดยเน้นการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง และการสัมภาษณ์ผู้เรียน ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ไม่เป็นทางการ และบูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริง มีการจัดโครงสร้างทีมผู้นิเทศ ทั้งในรูปแบบทีมผู้ชำนาญ หรือการผสมผสานบุคลากรต่างช่วงวัย และใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) ในการดำเนินการ มีการเปิดรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการ

สะท้อนผลผ่านระบบออนไลน์ เพื่อความรวดเร็ว จากนั้นจึงนำข้อมูลมาประชุมวิเคราะห์ผลร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา โดยกำหนดบทบาทให้ผู้บริหารสนับสนุนและกำกับติดตาม ผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.4) ด้านการประเมินผลและรายงานผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการประเมินผลควรกระทำร่วมกันโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยใช้กระบวนการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) หรือขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ในกระบวนการ PLC เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการนิเทศ โดยมุ่งเน้นการประเมิน 2 ส่วนหลัก คือ จุดเด่นหรือสิ่งที่ทำได้ดี เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจุดที่ควรพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข โดยใช้คำถามสำคัญในการสะท้อนผล ด้านการรายงานผล ควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล โดยการบันทึกผลในรูปแบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและให้ผู้บริหารใช้ในการประเมินผลภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียน ผลสรุปที่ได้จากการประเมินจะถูกนำเสนอเข้าสู่ที่ประชุมครู เพื่อพูดคุยแบบกัลยาณมิตร และสะท้อนผลเชิงบวกเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน และจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือ และวางแผนการดำเนินงานนิเทศในปีการศึกษาต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 โดยรวมพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) หรือ PDCA เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน มีการสำรวจความต้องการของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการวางแผนและการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและบริบทรายบุคคล จัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร จัดให้มีการนำหลักการนิเทศ ทักษะ และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสม จัดให้มีการสนับสนุนให้จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ วนิดา มะติยะ (2567: 114) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคพลิกผัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิ์ เลิศชัยวานิช (2566: 76) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยาภรณ์ เรืองเสน (2561: 12) ได้วิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านมีประเด็นที่สำคัญสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้เกิดการสำรวจความต้องการของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการวางแผนและการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการสนับสนุนให้สร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มีการสำรวจความคาดหวังของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากผลการประเมินคุณภาพภายใน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนรู้ การวิจัย มีการวางแผนโดยการศึกษาสภาพปัจจุบันหรือปัญหาตามบริบทของโรงเรียน มีการสร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผ่านการประชุม สัมมนา มีการจัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ นันทรัตน์ คงชะชาติ (2564: 28) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ดอกดวง (2560: 179) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนา

แนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ด้านการศึกษาศาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ มีการส่งเสริมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการนิเทศในการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย มีการสนับสนุนให้มีการปรับปรุงวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีการสนับสนุนให้มีการกำหนดวิธีการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน มีการกำหนดแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศในการนิเทศภายในสถานศึกษา การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน มีการสร้างสรรค์สื่อในการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย และมีการสร้างความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ จิตินา วรณศร (2569: 23) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา ทองคำ (2560: 107) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ประเด็นนี้สามารถอภิปรายเชิงลึกได้ว่า ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ การลงมือปฏิบัติการนิเทศจริง (Doing) เป็นขั้นตอนที่มีความท้าทายสูงสุดสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากบริบทการสอนที่เปลี่ยนไปใช้ออนไลน์หรือรูปแบบผสมผสาน ทำให้เกิดข้อจำกัดทางเทคโนโลยี ครูผู้สอนมีความเครียดและภาระงานเพิ่มสูงขึ้น ผวนกับปัญหา "ช่องว่างระหว่างวัย" (Generation Gap) ระหว่างครูอาวุโสและครูรุ่นใหม่ที่มีมือกับเทคโนโลยีได้แตกต่างกัน การสังเกตชั้นเรียนแบบเดิมจึงเป็นไปได้ยากและสร้างความกดดัน ดังนั้น แนวทางที่ผู้วิจัยค้นพบจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งถือเป็นข้อเสนอแนะเชิงประจักษ์ที่นำไปใช้ได้จริง (Practical Implementation) คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่ 'การนิเทศแบบทีมผสมผสานช่วงวัย' โดยให้ครูรุ่นใหม่ช่วยสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ควบคู่กับครูอาวุโสที่ให้คำแนะนำด้านเนื้อหาและเทคนิคการสอน พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศการนิเทศที่ไม่เป็นทางการผ่านกระบวนการ PLC การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการสะท้อนผล (Online Feedback) อย่างรวดเร็วนี้ จึงเป็นคำตอบที่ยั่งยืนในการแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านการปฏิบัติการนิเทศในยุควิถีชีวิตใหม่ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560: 108) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรแสง เทียงธรรม (2563: 128) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบชี้แนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4) ด้านการประเมินผลและรายงานผล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้กำหนดวิธีการติดตามการนิเทศที่ชัดเจน มีการให้ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานนิเทศและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา มีการส่งเสริมให้กำหนดวิธีการวัดผลสำหรับการนิเทศที่ชัดเจน มีการสนับสนุนให้เกิดการสรุปผลการนิเทศและวางแผนการปรับปรุงในครั้งต่อไป มีการสนับสนุนในการแจ้งผลการประเมินแก่ผู้รับการนิเทศ มีการสนับสนุนให้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และประเมินผลการนิเทศ มีการส่งเสริมให้มีการระบุข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนิเทศ มีการสนับสนุนให้จัดทำเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้มีการระบุปัญหา อุปสรรคในการนิเทศ และมีการสนับสนุนให้ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานนิเทศและเป้าหมายที่ต้องการปรับปรุง ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ นันทมน

สงทอง (2567: 145) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่า ด้านการประเมินผลและรายงานผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายวินิตย์ ดวงสนาม (2561: 495) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 พบว่า ด้านการประเมินผลและรายงานผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) จากการวิจัยพบว่า แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยเน้นการจัดกิจกรรม และการเรียนรู้เชิงทฤษฎี และการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารนำหลักการนิเทศ ทักษะ และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสม ประชุมชี้แจงในการสร้างเข้าใจและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการปฏิบัติการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดอื่น
- 2) ควรศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 เพื่อจะได้ต้นแบบที่เป็นรูปแบบที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษายุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2 และสังกัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2561). แนวทางพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 3(6), 12.
- จันทร์แสง เทียงธรรม. (2563). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบชี้แนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตติมา วรรณศรี. (2569). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 21(1), 23.
- นัทธมน สงทอง. (2567). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภักตร์ เลิศชัยวานิช. (2566). การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- มาริสา ทองคำ. (2560). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วนิดา มะดีเยาะ. (2567). กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2563). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(1), 495.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2564). รายงานผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2564. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
- _____. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
- _____. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน “2562 ปีทองแห่งการนิเทศภายใน ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน”. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2566). การนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2567). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งการนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุนีย์ ดอกดวง. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2026 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).